

Represija nad braniteljicama/braniteljima ljudskih prava

Septembar 2019. – septembar 2020. godine

Dosije br. 16

Žene u crnom su aktivistička grupa i mreža feminističko-antimilitarističke orijentacije, koju čine žene različite generacijske i etničke pripadnosti, obrazovnog nivoa, socijalnog statusa, životnih stilova i seksualnih izbora. Žene u crnom su osnovane **9. oktobra 1991. u Beogradu**.

Od početka rada Žene u crnom (1991.) se suočavaju sa raznim vidovima represije, kako od strane državnih tako i nedržavnih aktera.

Usled eskalacije represije nad aktivistkinjama i aktivistima Žena u crnom početkom 2014. godine, ŽUC su počele sa sastavljanjem Dosijea koji se na analitičan i sistematičan način bave napadima na aktivistkinje/aktiviste. Dosije br. 16 se bavi dešavanjima u periodu od septembra 2019. do septembra 2020. godine.

U prvom delu ovog dosijea bavićemo se aktuelnim događajima vezanim za bezbednost, kao i razvojem situacije povodom prethodnih napada u navedenom periodu. U drugom delu ćemo se osvrnuti na aktuelni politički i društveni kontekst u Srbiji.

Napad na Stašu Zajović i Žene u crnom od strane ratnog zločinca Vojislava Šešelja

Marija Lukić je žrtva seksualnog uznemiravanja počinjenog od strane **Milutina Jeličića Jutke**, bivšeg predsednika opštine Brus. Protiv njega je Marija Lukić podnela krivičnu prijavu 2018. godine zato što joj je tokom dve godine, dok je bila zaposlena kao njegova sekretarica, poslao oko 15 000 SMS poruka. Protiv M.Jeličića Jutke podignuta je optužnica 20. 07. 2018. godine za dva krivična dela: polno uznemiravanje i nedozvoljene polne radnje zloupotrebom službenog položaja. Suđenje je počelo 27. maja 2019. u Osnovnom sudu u Brusu, kada su pristalice optuženog organizovale verbalne, ali i fizičke napada na Mariju Lukić i nas koje/i je podržavamo.

Na zahtev M. Lukić i njenog advokata suđenje je izmešteno u Osnovni sud u Kruševcu. Sva održana ročišta u Kruševcu (od 27. maja 2019. do 10. jula 2020.) pratile su aktivistkinje i aktivista ŽUC-a. Suđenja se odvijaju u krajnje nepovoljnim okolnostima: mala sala, kontinuirane opstrukcije od strane pristalica optuženog, instruirani lažni svedoci i svedokinje (funkcioneri/ke

vladajuće partije iz Brusa) koji demonizuju Mariju Lukić, optužuju je da je sama odgovorna za nasilje koje je pretrpela (svojim 'provokativnim' oblačenjem i 'nadobudnim' ponašanjem...), dok je optuženi od nasilnika pretvoren u 'žrtvu'. Posebni vid opstrukcije bilo je prisustvo na suđenjima Vojislava Šešelja, ratnog zločinca osuđenog u Hagu, koji je ometao suđenje, uz kontinuirano vređanje Staše Zajović, pri čemu sudska straža nije reagovala da zaštiti dostojanstvo i integritet aktivistkinje Žena u crnom.

Milutin Jeličić Jutka je 10. jula 2020. godine osuđen na tri meseca bezuslovne zatvorske kazne.

06. novembar 2019., Kruševac - Suđenje Marija Lukić vs Milutin Jeličić Jutka

Današnjem glavnom pretresu, a u svojstvu pravnog savetnika optuženog, prisustvovao je osuđeni ratni zločinac, **Vojislav Šešelj**. Ispred same sudnice Šešelj je koordinatorki Žena u crnom Staši Zajović rekao: „Gde si Stašo, lepotice. Toliko si ružna da je majka u kolevcu morala praćkom da te hrani.“

Za vreme pauze, u hodniku, ispred sudnice Vojislav Šešelj se ponovo obraćao **Staši Zajović**: „Staša, da li je tebe neko seksualno uznemiravao? Da li si ti nekog seksualno uznemiravala? Šta će biti ako Staša Zajović nekog seksualno uznemirava?“ Šešelj se neprekidno obraćao Staši Zajović, rečima: „Stašo, da te nešto pitam.“ Sudska straža nije reagovala u cilju da zaštiti dostojanstvo i integritet aktivistkinje Žena u crnom.

Ovakvo ponašanje predstavlja obesmišljavanje pravosudnog sistema u okviru totalnog urušavanja institucija. To predstavlja oruđe straha i terora protiv svih koji pružaju otpor udruženoj bratiji kriminalne mafije i političke oligarhije koje su na vlasti u Srbiji.

29. januar 2020. - Suđenje Marija Lukić vs Milutin Jeličić Jutka

Pre početka suđenja, ispred suda, osuđeni ratni zločinac Vojislav Šešelj je vređao aktivistkinju Žena u crnom Stašu Zajović:

„Karakondžulo, rugobo, izdajice, ološu. Toliko si ružna da je majka htela u kolevcu da te ubije, morala je praćkom da te hrani.“

„V. Šešelj, režimski klovn, putujući cirkuzant, osuđeni ratni zločinac. Ovakva fašistička egzibicija jeste režimski orkestrirano mizogino javno izživljavanje prema neposlušnim ženama (u ovom slučaju je to oličeno u hrabroj Mariji Lukić)“, naveo je ŽUC u izveštaju sa suđenja.

Šešelj o ŽUC-u i Staši Zajović

Predsednik SRS **Vojislav Šešelj** izvredao je Stašu Zajović iz organizacije "Žene u crnom": "Ja sam joj govorio pred sudnicom da je tako ružna da je majka htela da je udavi kad se radala, pa su je lekari jedva spasili, da je bila tako ružna kao beba da majka nije htela da je uzme u ruke, nego je hranila na daljinu - praćkom. Stavi parče hleba, umoči u mleko i praćkom gađa u usta, da je nahrani" - rekao je Šešelj u emisiji Parabola na TV Most.

Staša Zajović OKLEVETALA SRBIJU DA JE IMALA KONC-LOGORE! "Žene u crnom" u Vukovaru izvredale sve srpsko!

"Žene u crnom" optužile Srbiju da je imala logore, stigao Šešeljev odgovor koji će ih UĆUTKATI!

<https://www.srbijadanas.com/vesti/info/seselj-zestoko-po-zenama-u-crnem-stasu-zajovic-je-bila-toliko-ruzna-beba-da-je-majka-iz-pracke-2019-11-30>

"AL' SI RUŽNA!" Šešelj banuo na suđenje veka i napravio nezapamćeni kaos, "Žene u crnom" pozelenele kad su ga videle

AUTOR: Kurir/Alo.rs/D.N. 29.01.2020.

Suđenje bivšem predsedniku opštine Brus Milutinu Jeličiću Jutki nastavlja se danas u Osnovnom sudu u Kruševcu, a očekuje se da kao svedoci budu saslušane Snežana Bojić, Daniela Vukajlović i Bojana Miletić Marinković.

Na suđenje je stigao i lider radikala Vojislav Šešelj, a naš reporter prenosi da je odmah po dolasku vređao Stašu Zajović iz "Žena u crnom", koja je rekla da je ne zanima šta govori "ratni zločinac". Radikal joj se obratio sa: Staša, kako si ružna! (Srećko Milovanović, Kurir, 29. 01. 2020.)

Naime, u hodniku zgrade suda, pre samog početka ročišta, Šešelj pita nekog od prisutnih: "Da li bi ti seksualno uznemiravao Stašu", misleći na Stašu Zajović, jednu od osnivačica i koordinatorki Žena u crnom.

Pri ulasku u kruševački Osnovni sud Šešelj se pogrđnim i uvredljivim rečima obratio predstavnici udruženja Žene u crnom Staši Zajović i drugim aktivistkinjama te organizacije, koje su stajale sa transparentima podrške Mariji Lukić.

Staša Zajović je nakon toga, upitana da prokomentariše takvo ponašanje, novinarima rekla da je od komentarisanja tih uvreda bitnije reći da je "reč o osuđenom ratnom zločincu koga režim Aleksandra Vučića šalje da ponižava žene, urušava institucije države Srbije, koji žrtve nasilja predstavlja kao odgovorne, a od nasilnika Jutke pravi žrtvu". (Srećko Milovanović, Kurir, 29. 01. 2020.)

Slučaj Tomislava Perušića aktiviste ŽUC-a: izveštavanje srpskih medija o intervjuu koji je Perušić dao TV Euronews

Tomislav Perušić, aktivista ŽUC-a iz Subotice koji je studirao u Albaniji, u pojedinim srpskim medijima i na društvenim mrežama kritikovan je i napadan zbog zbog svojih stavova o poreklu albanskog naroda i odgovornosti Srbije za zločine protiv kosovskih Albanaca

Tomislav Perušić, dugogodišnji aktivista ŽUC-a, krajem aprila 2020. godine, dao je intervju servisu TV Euronews u Albaniji, i tom prilikom rekao da se u Srbiji ne priznaje

postojanje Albanaca na Balkanu i pre dolaska Slovena, kao što se, u novije vreme, ne priznaje progon koji su Albanci na Kosovu doživeli za vreme vlasti Slobodana Miloševića.1) Ovaj intervju Perušića koji je u Tirani bio na postdiplomskim studijama iz Istorijske lingvistike, preneli su i mediji u Srbiji, pozivajući se ne toliko na Euronews koliko na tviter nalog “albanske dijasporu”. Pored Novosti, sajta TV B-92, sajta Theworldnews, sajta www.in4s.net, reakcija je bilo i na društvenim mrežama.

Perušić je i u intervjuu listu Danas 2) govorio o pretnjama ubistvom koje dobija na društvenim mrežama, a rekao je i da su pretnje dobili i njegovi otac i brat i da su ih prijavili policiji koja je obećala da će podneti krivične prijave. U tom intervjuu Tomislav Perušić govori i o tome kako vidi odgovornost za sukobe u Jugoslaviji i naglašava da je o tome "mnogo naučio i kao aktivista Žena u crnom."

1) Student iz Srbije izazvao gnev na društvenim mrežama: Uz dvoglavog orla na ruci tvrdi - Srbi su proterivali Albance (NovostiOnline, nedelja, 26. 04. 2020. u 09:14)

Student iz Srbije za "Euronews": Srbi su proterivali Albance

Na tviter nalogu albanske dijasporu objavljen je video snimak u kome student iz Srbije Tomislav Perušić (29) optužuje Srbiju za proterivanje milion Albanaca. (B92 NEDELJA, 26.04.2020. | 10:49)

2) "TOMISLAV PERUŠIĆ: SVE STRANE TREBA DA PRIZNAJU ZLOČINE", DANAS, BROJ 344, 5. MAJ 2020.

Diskvalifikacije Srđana Veljovića, fotografa i saradnika ŽUC-a

Portal Prismotra (www.prismotra.rs), objavio je, 28. aprila 2020. godine tekst o fotografu Srđanu Veljoviću koji je i saradnik i aktivista ŽUC-a, stavljajući ga tako na spisak onih “ koji rade protiv interesa države Srbije”. U pomenutom tekstu, Veljovićev rad se kvalifikuje kao “neprijateljski” jer on, kako piše portal Prismotra, izlaže fotografije o “navodnim” zločinima srpskih snaga u Vukovaru, a optužuje se i za učešće u akcijama Žena u crnom u vezi sa genocidom u Srebrenici i “skrnavljenju spomenika u Beogradu (osmomartovski performans Ljubičaste kecelje). U citavom tekstu se insisira na njegovoj bliskosti sa ŽUC-om i pomoći koju dobija od ŽUC-a: “ Obilatu pomoć u svom radu je dobio od Staše Zajović i Žena u crnom. Njihov krajnji cilj je bio da se Srbija optuži za rat u Hrvatskoj”.

<https://prismotra.net/2020/04/28/ko-je-srdan-veljovic-fotografija-kao-oruzje/>

Slučaj Mošorin: Napadi i diskvalifikacije Žena u crnom na društvenim mrežama zbog lažnih navoda da one učestvuju na Festivalu zemljane arhitekture “Lala” u Mošorinu u Bačkoj

Prema pisanju nedeljnika NIN 1), u bačkom selu Mošorin se “proneo glas” da Žene u crnom dolaze na Festival “Lala” (26.-28. jun 2020). One su, prema pisanju NIN-a, nazvane “skandaloznom grupom”, poznatom po “promociji lažnog genocida u Srebrenici”, a autorka teksta navodi i da se ŽUC-u spočitavaju i “radikalni feministički stavovi, zagovaranje abortusa, nezavisnog Kosova, ali i brutalnim napadima na Srpsku pravoslavnu crkvu”.

NIN piše: “ Maliciozni navodi iskrivljeni su putujući od usta do usta, pa je deo meštana shvatio da im o časti sela radi “neka sekta što ruši crkve po Beogradu.”

U tekstu se dalje navodi i da su postovi kasnije obrisani, ali ne i “glavni tekst”: “ Profili odakle je plasiran govor mržnje sukcesivno su menjani iz Zadužbine Mošorin civilni sektor u NVO Civilni sektor i Đorđe Šorošević NVO, zamećući trag autoru postova”.

- 1) Dragana Nikoletić “ *Raspeće na Fejsbuku, vaskrsenje u realnosti*”, NIN, 2. jul 2020. godine

Negotovanje i pokušaj udaljavanja Staše Zajović i drugih članova/ica Žena u crnom sa protesta ispred Skupštine Srbije

Na dan 9. jula 2020. godine, kada je na protestima važila parola “Sedi, ne nasedaj”, dakle jedan nenasilni slogan, grupa nezadovoljnih pripadnika desno orijentisanih grupa, pokušala je da Staši Zajović i njenim saradnicama da do znanja, grubo ih, vređajući, da im na tim protestima nije mesto.

Na društvenim mrežama se tih dana vodila prilično oštra polemika o tome da li bi trebalo dozvoliti predstavnicima i članovima opozicionih partija i “izdajničkih NVO” da prisustvuju protestima. Najžustrija je bila rasprava na profilima pripadnika ultradesničarskih i ultralevičarskih grupa.

Bilo je komentara za i protiv, a jedna od učesnica takve rasprave, napisala je: “ Potrebna je gomila na jednom mestu, a ne milioni šačica koji će da cvrkuću šarenim zastavama sa ŽUC-om u turskom sedu. Neka nam je bog u pomoći.”

Fotomontaža: režimski mediji u Srbiji objavili fotomontažu susreta Boška Obradovića, lidera desničarskih Dveri i Staše Zajović

Na protestu ispred Centralnog zatvora u Beogradu, 13. jula 2020. godine, koji je organizovan kao podrška za puštanje na slobodu pritvorenih učesnika/ca protesta prethodnih dana, našli su se ljudi različitih ideoloških uverenja, političke i društvene prakse. Režimski mediji (posebno, Alo, Informer, Kurir i TV Pink), pokušali su da unesu pometnju među pristalice desno orijentisanih i konzervativnih građana, objavljujući fotomontažu susreta i razgovora Obradovića i Zajovićeve. Ovi tabloidi su to stavili kao svoju udarnu vest sa aferaškim naslovima, a TV Pink je dvadesetak puta, u svojim vestima, prikazala istu fotomontažu.

Sutradan je ovu fotomontažu “demistifikovao” portal Fake news (www.FAKENEWS.rs) koji je pokazao dve ranije fotografije na kojima su, sa nekim drugim osobama, Zajovićeva i Obradović. Obradovićeva je napravljena i tokom njegovog nedavnog štrajka glađu ispred Skupštine Srbije, koja je postala opštepoznata.

Tekst ispod ove fotomontaže je svuda bio kratak. U Kuriru je pisalo: “ Obradović i Zajovićeva organizovali su protest ispred Centralnog zatvora, zahtevajući od srpskih vlasti puštanje nasilnika koji su učestvovali u rušenju državne imovine i rušenju prestonice.”

ŽUC je, takođe, demantovao da je bilo razgovora Staše Zajović i Boška Obradovića, podsećajući javnost na ne tako davne napade Obradovićevih Dveri na Žene u crnom.

BOŠKIĆEVA NOVA NAJBOLJA DRUGARICA MRZI SVE ŠTO JE SRPSKO Staša Zajovi

: Ministarstvo odbrane Srbije je Ministarstvo za odbranu ratnih zlo

inaca! (FOTO) 1)

OBRADOVIĆ SA ŽENAMA U CRNOM ISPRED CENTRALNOG ZATVORA (Novosti online, ponedjeljak, 13. 07. 2020)

NAŠLA KRPA ZAKRPU! Boško Obradovi

ima nove koalicione partnere - Žene u crnom! (FOTO)

Lider Dveri Boško Obradovi

nakon raspada Saveza za Srbiju našao je nove koalicione partnere. Ovoga puta Boški se udružio sa organizacijom "Žene u crnom" Stanislavke Zajovi (Informer, 13. jul. 2020)

CRNI BOŠKO: Obradović protestuje sa Ženama u crnom! Skandiraju ispred Centralnog zatvora (Kurir, 13. jul 2020)

Pokušaj desnih ekstremista da prekinu javno obeležavanje 25 godina od genocida u Srebrenici

Petnaestak **profašističkih aktivista** došlo je organizovano, 10. jula 2020. godine na Trg Republike u Beogradu i pokušalo da prekine javno obeležavanje 25 godina od genocida u Srebrenici, u organizaciji Žena u crnom i uz učešće još nekoliko NVO. Očigledno je bilo da su oni pripadnici neke od organizacija ultradesnice i navijača. Nosili su transparent na kojem je bilo i ime Staše Zajović, u kontekstu "izdajničkog ponašanja". Skandirali su "Ratko Mladić" i "Radovan Karadžić" i "Srebrenica nije genocid". Policija, koja je obezbeđivala najavljeni skup, uspela je da spreči njihov kontakt sa predstavnicima/ama ŽUC-a.

Žene u crnom stavljene u kontekst obračuna režima sa opozicijom

U tabloidu Informer od 28. jula 2020. godine, Žene u crnom su prikazane kao najgori primer, kako je rečeno, "udvaranja srpskim neprijateljima", u tekstu koji predstavlja obračun režima sa Draganom Đilasom, predsednikom opozicione Stranke slobode i pravde.

Povod za tekst je Đilasov intervju Jutarnjem listu u kojem on govori o šansama da se pobedi Aleksandar Vučić i da se poboljšaju odnosi između Srbije i Hrvatske. Tu se kao sličan sadašnjem Đilasovom, pominje odnos Žena u crnom prema ratovima 90-tih jer Đilas u intervjuu kaže da je i

on učestvovao u akciji Crni flor, 31. maja 1992. godine, u znak saosećanja sa žrtvama , a protiv razaranja Sarajeva i drugih gradova i sela u BiH.

“Ekipa Informera” kao potpisnik teksta piše: “ U maniru Žena u crnom, Đilas je u intervjuu hrvatskom Večernjem listu najstrašnije ispljuvao Srbiju, a Hrvate je zamolio za “oprost i pomirenje”. U tekstu je i fotografija Staše Zajović, uz koju ide natpis: “ Može da mu zavidi: Staša Zajović”.

Dijagram srpskih neprijatelja

U vreme vanrednog stanja u Srbiji uvedenog 15. marta 2020. godine zbog pandemije bolesti Kovid-19, na društvenim mrežama se pojavio “dijagram srpskih neprijatelja”, papir ispisan nazivima organizacija i osoba koje autor smatra neprijateljima države Srbije i srpskog naroda. Među njima se nalaze i Žene u crnom. Iz sadržaja dijagrama jasno je da je uobičajenim “neprijateljima” iz ugla profašističkih i drugih ekstremnih organizacija i pojedinaca, prododat novi “sadržaj” koji se konotira sa najnovijim teorijama zavere o “lažnom virusu”, uticaju 5G mreže, zaverama Bila Gejtsa i opasnosti od autizma koje krije buduća vakcinacija protiv Kovida-19.

Pravne mere koje su preduzele Žene u crnom i Komitet pravnika za ljudska prava – rezultati prekršajnih I krivičnih prijava

Saopštenje ŽUC-a povodom 29. novembra – Međunarodnog dana braniteljki ljudskih prava

Žene u crnom su od početka svog rada izložene kako napadima, tako i pretnjama, koji su se u poslednjih pet godina intenzivirali - od fizičkih napada, pretnji, uvreda, do ometanja skupova i drugih vidova zastrašivanja. U navedenom periodu inicirano je **13 postupaka pred državnim organima Republike Srbije. Ni jedan od ovih slučajeva nema sudski epilog, niko od počilaca nije kažnjen.**

Osnovano sumnjamo da državni organi ne preduzimaju ništa da se počinioci pronađu i procesuiraju. 1)

1) Saopštenje ŽUC-a, 29.11.2019. godine, povodom Međunarodnog dana braniteljki ljudskih prava

Slučaj Valjevo: odbijena predstavka ŽUC-a Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu

Da podsetimo: 8. jula 2014. godine na glavnom gradskom trgu u Valjevu održana je manifestacija stajanja u crnini i ćutanju-“*Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici*”, u kojoj je učestvovala grupa od osam aktivista/-kinja ŽUC-a iz Beograda, zajedno sa ekipom biciklista/-kinja, učesnika/-ica mirovnog marša. Na tom stajanju bila su istaknuta tri transparenta: *Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici*, *Odgovornost i Žene u crnom za mir i pravdu*, a takođe su građankama i građanima deljeni leci o genocidu u Srebrenici. Tokom ove mirovne akcije aktivistkinje Žena u crnom su napadnute verbalno i fizički od pripadnika ultradesničarske organizacije “Četnici Valjeva”, navijača i huligana. Tom prilikom je povređeno četvero aktivista/kinja: Dejan Gašić, Ljiljana Radovanović, Miloš Urošević i Staša Zajović. Učesnici/-ice biciklističke vožnje vratili/-ile su se u Beograd, zajedno sa aktivistima/-kinjama ŽUC-a, da bi 10. jula nastavili/-ile put od Beograda do Potočara/Srebrenice.

Jedanaest osoba je pritvoreno 8. i 9. jula 2014., ali i ubrzo pušteno iz pritvora, odlukom Vanraspravnog krivičnog veća Osnovnog suda u Valjevu. Više javno tužilaštvo u Valjevu je 16.03.2015. godine podnelo optužni predlog Višem sudu u Valjevu protiv četiri lica, za krivično delo izazivanja nacionalne, rasne i verske mržnje i netrpeljivosti” (čl. 137 st. 1, KZ Srbije). Viši sud u Valjevu je rešenjem od 20.05.2015. godine odbio ovaj optužni predlog jer “oštećeni nisu pripadnici bošnjačkog naroda ili muslimani”.

Više javno tužilaštvo u Valjevu je 31.03.2016., podiglo novi optužni predlog za krivično delo “nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu” koji je isti Viši sud ponovo odbio kao “presuđenu stvar”, 25.05.2016. godine. Na tu odluku je Više javno tužilaštvo u Valjevu uložilo žalbu Apelacionom sudu u Beogradu, a Apelacioni sud je 05.07.2016. potvrdio odluku Višeg suda u Valjevu. ŽUC-u je ove spise pravosudnih organa, Viši sud u Valjevu dostavio tek u maju 2017. godine, da bi, na osnovu njih, ŽUC i Komitet pravnika za ljudska prava, 23.06.2017. godine, podneli žalbu Ustavnom sudu Srbije.

Nakon odluke Ustavnog suda koji je svojim rešenjem od 17.09.2018. godine odbio ustavnu žalbu koju je ŽUC, preko Komiteta pravnika za ljudska prava, podneo 23.06.2018., podneta je predstavka Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu, 10.02.2019. godine.

Taj predmet koji je u Sudu u Strazburu zaveden kao “**Urošević i drugi protiv Srbije**” -broj predmeta **19669/19**, **odbijen je** (u formulaciji odluke Suda kao “neprihvatljiv”), **17. oktobra 2019. godine.**

Slučaj performansa ispred Patrijaršije SPC: Više javno tužilaštvo ni posle više od godinu dana ne donosi odluku na osnovu predistražnog postupka

Žene u crnom još uvek nemaju nikakvu informaciju da li je Više javno tužilaštvo u Beogradu odlučilo da li će ili neće nastaviti istragu protiv učesnica performansa „Moje telo-moja autonomija“, održanog 28. maja 2019. ispred sedišta Patrijaršije SPC u Beogradu. Povod ovom aktivističko-umetničkom događaju bilo je obeležavanje Međunarodnog dana za žensko zdravlje i reproduktivna prava.

Ovaj postupak je inicirala (podnošenjem krivične prijave) Milica Đurđević Stamenkovski iz organizacije „Zavetnici“. Tužilaštvo je na osnovu njene krivične prijave pokrenulo predistražni

postupak, tako da je u periodu od 2-8. jula 2019. u prostorijama policije saslušano osmoro aktivistkinja i aktivista (Staša Zajović, Snežana Tabački, Daša Duhaček, Biljana Stojković, Violeta Đikanović, Miloš Urošević, Mirko Medenica i Goran Lazin).

Za ovo krivično delo, prema članu 317 Krivičnog zakonika („izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje i netrpeljivosti“) zaprečena je kazna zatvora u trajanju od šest meseci do pet godina.

Iako je, po mišljenju ŽUC-a krivična prijava bazirana na pogrešnom tumačenju bića krivičnog dela i morala je biti odbačena, pokrenut je predistražni postupak, a Više javno tužilaštvo nema zakonom propisan rok u kojem mora da odluči o nastavku istrage. Poznato je da se, u nekim slučajevima, na tu odluku čekalo godinama. ŽUC smatra da je ponašanje VJT u kojem se oni protiv kojih se postupa drže u krajnjoj neizvesnosti, jasan pritisak dela pravosuđa na tu organizaciju.

Slučaj “Ljubičaste kecelje”: odbačene prekršajne prijave protiv učesnica u akciji stavljanja kecelja na spomenike

Rešenjem Prekršajnog suda u Beogradu, od 24. januara 2020. godine obustavljen je prekršajni postupak protiv Udruženja Centar za ženske studije i okrivljenih Gordane Duhaček i Zorice Ivanović, kao odgovornih lica.

O ovom slučaju, u kome je, u svojstvu svedokinja i svedoka, učestvovalo više aktivistkinja-aktivista ŽUC-a, bilo je reči u prethodnom Dosijeu. Kao oštećeni, pojavilo se Udruženje “Ko nam truže decu” i zahtevalo pokretanje prekršajnog postupka, 17. 06. 2019. godine. Razlog koji je ovo udruženje navelo bila je akcija više ženskih NVO povodom 8. marta, Međunarodnog dana žena. Tada su aktivistkinje i aktivisti ovih organizacija izveli akciju u kojoj su na više spomenika istorijskim ličnostima stavili ljubičaste kecelje sa porukama koje pozivaju na poštovanje ženskih prava. Među njima je bio i spomenik patrijarhu Pavlu. U obrazloženju oslobađajuće presude, Sud i sudinica Ljiljana Stanisavljević, potvrdili su osnov odbrane okrivljenih (čl. 126 Zakona o prekršajima) od 22.11.2019. godine i naveli: “Kako je podnosilac zahteva udruženje, kao takvo nema svojstvo oštećenog u smislu člana 126 stav jedan Zakona o prekršajima. “

Slučaj "Informer": Ustavni sud odbacio žalbu ŽUC-a

U dnevnom listu Informer – koji je pod kontrolom vladajuće stranke, 09.11.2016. godine, na naslovnoj strani je objavljen tekst “**Žene u crnom najveći strani plaćenici: Zapad im dao 1.587.596 evra da optužuju Srbiju za ratne zločine**”. U ovom tekstu se navodi da su **Žene u crnom** pomenuti iznos novca dobile u zadnje dve godine i to sa ciljem da se “napada i destabilizuje država Srbija”. U tekstu su navedeni donatori kao i iznosi novca koji su dali, a organizacija **Žene u crnom** se naziva “antisrpskom”. Podaci objavljeni u tekstu su u potpunosti netačni. **Žene u crnom** su, za navedeni period, od donatora, za konkretne projekte, dobile skoro desetostruko manje novca nego što je navedeno u tekstu.

Ustavni sud Republike Srbije (Malo veće i predsednica Veća sudinica Vesna Ilić Prelić) na svojoj sednici održanoj 13. februara 2020. godine odlučio je da odbaci ustavnu žalbu Žena u crnom, pozivajući se na član 167, stav četiri, u vezi sa članom 170 Ustava Srbije. Žalba se odnosila na presude Višeg suda u Beogradu od 8. marta 2018. i Apelacionog suda od 15. avgusta 2018. godine. Za ovu odluku Ustavnog suda ŽUC je saznao 9. jula 2020. godine kada je ona dostavljena poštom.

Kako je o ovoj ustavnoj žalbi ŽUC-a već bilo reči u jednom od prethodnih brojeva Dosijea (tužba protiv Dragana Vučićevića glavnog urednika tabloida Informer), podsetićemo samo na meritum žalbe: ŽUC je smatrao da su mu, presudama Višeg i Apelacionog suda, povređena prava na pravično suđenje iz člana 32, stav jedan, Ustava Srbije, kao i iz člana šest Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Ustavni sud je svoje rešenje o odbijanju ustavne žalbe zasnivao na odredbi Ustava (član 170) po kojoj se pravo na ustavnu žalbu ostvaruje tek kada su iscrpena sva "propisana pravna sredstva". Tako je Ustavni sud "utvrdio da je podnosilac ustavne žalbe imao pravo da protiv osporene drugostepene presude izjavi reviziju. Što se tice pozivanja ŽUC-a na član šest Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, Sud smatra da tu zaštitu pruža i Ustav Srbije, "te se ocena eventualne povrede ili uskraćivanja prava u postupku po ustavnoj žalbi vrši u odnosu na pravo zajemčeno Ustavom".

U toku je priprema podneska Evropskom sudu za ljudska prava u Strazburu.

POLITIČKI I DRUŠTVENI KONTEKST

U periodu od septembra 2019. godine do septembra 2020. godine, način upravljanja u Srbiji sve brže se kretao ka ličnoj diktaturi predsednika Srbije, Aleksandra Vučića.

Naročito je to postalo jasno kada se pogoršala epidemiološka situacija sa pandemijom respiratorne bolesti Kovid-19, na kraju zime i početkom proleća 2020. godine. Načinom na koji je uvedeno vanredno stanje 15. marta 2020., prekršen je Ustav Srbije, a A. Vučić je lično najavljivao epidemiološke mere kao i mere restrikcije kretanja i komuniciranja građana koje su onda prihvatili Vlada Srbije i dva krizna štaba (medicinski i privredno-finansijski) čije je osnivanje i funkcionisanje bilo neutemeljeno u postojećim zakonima RS.

Već početkom marta raspisani za 26. april, redovni parlamentarni i lokalni izbori, otkazani su po uvođenju vanrednog stanja, ali nakon njegovog ukidanja 6. maja 2020., ponovo su raspisani za 21. jun. Period od ukidanja vanrednog stanja do dana održavanja izbora, karakterističan je po naglom i velikom smanjenju broja zaraženih i preminulih od Kovid-19 što će kasnije biti tema od najvećeg javnog značaja zbog osnovane sumnje da su brojke podešavane u skladu sa

interesom vlasti da što pre održi izbore pre drugog talasa visokog zaražavanja i predvidljive ekonomske krize.

Jedan deo opozicije okupljen oko Saveza za Srbiju nije izašao na junske izbore, dok je deo opozicionih stranaka izašao motivisan, između ostalog, i snižavanjem izbornog cenzusa na tri procenta. Rezultat je bio donekle očekivan: vladajuća SNS je osvojila gotovo dve trećine mandata u republičkom parlamentu u koji su ušle, pored stranaka manjina, još samo SPS Ivice Dačića i formalno opoziciona i dotad lokalna partija Srpski patriotski savez-SPAS, Aleksandra Šapića. Pobednici su, kao nikada do tada, dobili tek poneku čestitku od kolega iz inostranstva. Mnogi zvaničnici iz EU i Evrope, ocenili su da je nastupilo vreme krize demokratije u Srbiji...

Dan-dva nakon izbora, epidemiološke brojke naglo skaču i ponovo nastaje drama vlasti i građana. Predsednik Srbije nastavlja da sam najavljuje novo-stare mere i na pomen uvođenja vikend-karantina, 7. jula, dolazi do spontanih protesta građana na ulicama Beograda, Novog Sada i još nekih gradova koje policija brutalno guši, prebijanjem i hapšenjem protestanata kojima se odmah određuju kazne...Stručnjaci, van medicinskog Kriznog štaba, procenjuju da je vlast skrivala prave podatke, dopuštajući predizborna okupljanja, fudbalske i tenis mečeve pred publikom, raznorazna slavlja-u kojima su se i neke od glavnih figura na vlasti, zarazile i razbolele.

Teške sumnje podstakao je i nalaz istraživačkih novinara BIRN-a koji su došli u posed "izveštaja za Vladu" u kojem je broj preminulih mnogo veći od onog o kojem je Krizni štab obavestavao građane. Veliki broj lekara (njih oko 3000) organizuje se u zahtevu da se raspusti postojeći Krizni štab i formira novo medicinsko stručno telo koje će, bez uticaja vlasti, dalje upravljati epidemijom ("Ujedinjeni protiv Kovida").

Usred nastavka Briselskog dijaloga između zvaničnika Kosova i Srbije, Srbiji i Kosovu stiže poziv iz Vašingtona da se njihovi predstavnici sastanu u Beloj kući, u cilju "jačanja ekonomske saradnje" gde je početkom septembra potpisan tzv. Vašingtonski sporazum, krajnje kontroverzan dokument.

Dinamiku epidemiološke situacije, prate brojne afere vlasti koje otvaraju predstavnici opozicije (posebno Marinika Tepić). Deo opozicije odlučuje da je Savez za Srbiju obavio svoju ulogu podrškom delimično uspelom bojkotu izbora (izašlo je ispod 50% građana prema podacima RIK, a u Beogradu oko 35%), pa glavne opozicione stranke nastavljaju delovanje, istovremeno samostalno i zajedno, formiranjem Udružene opozicije Srbije.

U izuzetno lošoj medijskoj situaciji i neprekidnoj manipulaciji vlasti čiji predstavnici svoja zakonska ovlašćenja prepuštaju predsedniku Srbije, stvarajući i namećući kult ličnosti, bez emancipacije tužilaštava i sudova od uticaja izvršne vlasti ("čast izuzecima"), u strahu od zaraze i masovne nemaštine, građani Srbije očekuju jesen 2020.

priredila: Nastasja Radović

